

Ålands landskapsregering
registrator@regeringen.ax

Er referens
ÅLR 2019/619
Katarina Halme-Wiklund

Kontaktperson
Jonna Varsa, barnkonventionsansvarig
Lotta Angergård, vik verksamhetsledare

Ärende: Remissvar gällande ämnesdel elevhandledning

Rädda Barnen är politiskt och religiöst obundna och har barnkonventionen som grund i allt vårt arbete. Vårt uppdrag som barnrättsorganisation vid yttranden och i remissvar är att sätta fokus på barn och barns rättigheter. Enligt barnkonventionen är alla under 18 år barn.

Inledande kommentarer:

För att förvekliga alla barns rätt till utbildning ska Åland enligt barnkonventionen "göra utbildnings- och yrkesrelaterad information och vägledning tillgänglig och åtkomlig för alla barn" (artikel 28). Därför vill Rädda Barnen speciellt lyfta fram behovet av att grundskolan ska ge särskild uppmärksamhet åt elever som behöver särskilt stöd för att hitta sin egen potential och valmöjligheter med tanke på fortsatta studier och arbetsliv. Vi vill lyfta fram behovet av rutiner och arbetsmetoder för att uppmärksamma t.ex. barn som är placerade i familjehem, deras särskilda situation och individuella behov.

Elevhandledning är speciellt viktigt för just den här målgruppen. En femtedel av placerade barn (barn som av barnskyddet placerats att bo utanför sitt hem) har enligt undersökning Hälsa i skolan (THL, 2019) inte studieplaner efter grundskolan (med andra barn är antalet 7%). Nästan två tredjedelar har problem med inlärningsfärdigheterna (med andra barn är antalet 37%).¹ Skolframgång är en viktig skyddande faktor i placerade barns liv.

¹ Sijoitettujen lasten ja nuorten hyvinvointi ja palvelukokemukset (2020); Riikka Ikonen, Pia Eriksson, Tarja Heino: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140595/URN_ISBN_978-952-343-570-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Undersökningar har visat att placerade barn har större risk för att underprestera i skolan, att avbryta skolgången och att bli utan yrkesexamen.²

Vi vill också lyfta fram att elevhandledare har väldigt stor makt och ansvar över elever. Alla elever har rätt att få tydlig information om att de har rätt att få elevhandledning som främjar rättvisa, likvärdighet, jämlikhet och delaktighet samt förebygger marginalisering från utbildning och arbetsliv. Samtidigt måste eleverna få tydlig information om möjligheten och hjälp med att lämna in ett klagomål ifall de upplever att elevhandledning inte fyller dessa krav.

Läroämnets övergripande syfte åk 1-9

Rädda Barnen välkomnar skrivningen "Elevhandledningen ska främja rättvisa, likvärdighet, jämlikhet och delaktighet samt i samarbete med andra instanser i samhället förebygga marginalisering från utbildning och arbetsliv".

För att denna skrivning ska förverkligas krävs resurser och ett aktivt arbete med normer och normkritik samt att aktivt synliggöra och motarbeta samhällets stereotypa normer och fördomar.

Deltagare på Rädda Barnens ungdomskaffe för inflyttade (juli 2020) berättade om fördomar de hade upplevt i vägledning av yrkesval: *"Alla rekommenderade till oss att lära till närvårdare. Vad tror de om oss? Att vi inte kan mer? Möjlighet att kunna studera vidare. Jag vill studera till universitet."*

Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 1-6

Elevhandledning är viktigt för alla barn från tidig ålder. I utkastet saknas "Mål och kompetenser för åk 1-6" och vi rekommenderar att mål, ansvar och schema för elevhandledning i lågstadiet tydliggörs så att alla barn har rätt till elevhandledning av hög kvalitet redan från början av sina skolår.

Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 7-9

Rädda Barnen välkomnar skrivningen: "Inom elevhandledningen används mångsidiga arbetsätt utgående från elevens individuella och gruppspecifika behov och förutsättningar."

² <http://sijoitettulapsikoulussa.fi/sosiaalityontekijoille-2/>

Det är viktigt att olika arbetssätt används och att det finns metoder som främjar möjligheten till normkritik och att bryta normer.

Centralt innehåll åk 7–9

Yrken och arbetslivsorientering (PRAO)

Rädda Barnen välkomnar skrivningen: "Uppmärksamhet ska fästas vid jämlikhetsfrågor i arbetslivet."

Vi vill betona vikten av att det krävs aktivt arbete från elevhandledning och utbildning för hela skolpersonalen att utmana de normer som finns kring yrken och att uppmuntra eleverna till att söka också till icke-könstraditionella branscher.

I diskussioner med ungdomar och aktiva inom Rädda Barnen har det kommit fram att det fortfarande finns gamla stereotyper kvar hos skolpersonal när det gäller t.ex. diskussioner i skolan om vilka PRAO-platser är passliga för flickor eller pojkar.

Rädda Barnen finns som resurs i arbetet med barnkonventionen och dess implementering på Åland.

Mariehamn den 30 oktober 2020

Lotta Angergård
Vik. verksamhetsledare

Jonna Varsa
Barnkonventionsansvarig